

HANDSCHRIFT

door: Ger Rossel

Proloog

OM, vindt u het handschrift hierboven mooi? Misschien wel, of misschien ook niet. Ik ken iemand, die zo schrijft. Ik hoef hem niet te zien, noch te horen. Maar elke geschrift met dát handschrift moet van Henk zijn. Geen twijfel mogelijk. Ik denk zelfs zijn karakter te kunnen herkennen in dit sierlijk handschrift.

Mijn verhaal

Het was het jaar 1961. Ik was toegelaten tot het Radio Instituut Steehouwer in Rotterdam voor de 2-jarige opleiding Radio-Telegrafist. Hoe het zo gekomen is,.... wel ongeveer als volgt. Met radio's knutselen vond ik machtig interessant en mijn lerares Duits vond mij zulk een vrijgevochten type dat ze eens verzuchtte: "Je zou een echte zeeman zijn." Dus zo is het gekomen. Je ziet hoe eenvoudig een beroepskeuze kan zijn! Een belangrijk deel van de opleiding bestond natuurlijk uit het "seinen en opnemen". Daar wil ik het met jullie eens over hebben. En over mijnheer De Boer. Deze was leraar zeevaartkunde, leraar voorschriften maar vooral onze leraar "seinen en opnemen". Mijnheer De Boer was een persoonlijkheid, met een charismatische uitstraling. Iemand voor wie je, als 17-jarige snotneus, onmiddellijk een heilig ontzag hebt. Hij had als stuurman gevaren, maar was daarvoor afgekeurd (zei hij tenminste). Hij heeft zich vervolgens verdiept in "the noble art of beating brass". Het mag een nadeel lijken, dat hij nooit de praktijk als sparks heeft meegemaakt, maar om met Cruyff te spreken: "Elk nadeel heb zijn voordeel." Mijnheer De Boer was gezegend met een fantastisch morsehandschrift. Niet verziend door een jarenlange praktijkervaring. De eerste maanden van de opleiding werd er geoefend met de metronoom. Want, zoals hij zei: "Het gaat om het ritme, het gaat om de beat." Dus tik-tik-tik-tik-tik-tik-monotoon en de hele klas maar meetellen van: een-een-twee-een-drie-een-twee-drie

(letter S) etc. Mijnheer De Boer liep rond met een liniaal, waarmee hij de doorzakking van de pols controleerde. Deze moest minimaal 2 cm. bedragen. Het seinen vanuit de vingers was uit den boze! Een corrigerend klapje met dezelfde liniaal was je (pijnlijk) deel bij het niet goed vasthouden van de sleutel. Ja, ja dat waren nog eens tijden... Maar er kwam een moment, dat het gewichtje van de metronoom helemaal onderaan beland was en het derhalve niet meer mogelijk was om mee te een-twee-drieën. Op dat moment verkregen we de vrijheid. Vanuit het strakke keurslijf van de metronoom werd er vanaf dat moment een “handschrift” ontwikkeld. Analoog aan het leren schrijven in de eerste klas van de basisschool. Een ieder moet eerst de juf na-apen en tekent dezelfde letters met dezelfde krullen. Bij het verlaten van de basisschool kan iedereen schrijven maar het schrift ziet er bij ieder individu anders uit. Een natuurlijke zaak, nietwaar? Terug naar meneer De Boer. Voor het seinen kregen we een stuk tekst dat individueel verwerkt moest worden, een ieder in zijn eigen tempo. Hijzelf had een grote keuzeschakelaar, waar hij iedere seinsleutel kon doorschakelen naar zijn bandapparaat. De controle bestond nu natuurlijk uit het nameten van de lengtes van de inktstreepjes op het papier met weer die zelfde liniaal. De verhoudingen moesten uiteraard redelijkerwijze 1:3:5 zijn. Als het te gek werd, moest je opdraven en werd je met je neus hardhandig op de feiten gedrukt. De toen nog houten liniaal kromde hij daarbij vervaarlijk tussen duim en wijsvinger van zijn twee knoestige handen. Als je heel goed je best had gedaan, werd je beloond. Dan mocht je voor de les “Opnemen” zelf de sleutel bedienen, i.p.v. mijnheer De Boer. Dat was een hele eer. En nog wel op zijn sleutel, die van een veel betere kwaliteit was, en bovendien veel fijner in de hand lag dan het oefenmessing waar wij het mee moesten doen! Na één jaar hadden wij één afvaller. Deze knaap was gespeend van elk maatgevoel, seinen werd een hopeloze zaak, opnemen echter als de beste. Einde carrière. Dat was erg sneu, want het was een ontzettende bootjesgek.

Toen, midden in het tweede leerjaar gebeurde er iets dramatisch. Ons was inmiddels bekend dat mijnheer De Boer een zwaar leven leidde.

Sommigen hebben het over een goed leven, maar ik weiger dat categorisch te geloven. Hij vertelde nooit veel over zijn privé leven, maar de man was gescheiden. Hij had dacht ik ook ergens een dochter en woonde afwisselend bij zijn zuster of in zijn aftandse grote auto, ik dacht een grote Amerikaan of een Citroën model strijkijzer. De avonden werden veelal doorgebracht in openbare gelegenheden waar, afgaand op de kegel die hem 's morgens vooraf ging, de alcohol rijkelijk vloeide. Hij was 's morgens dan ook meestal net op tijd, maar ook vaak te laat. Wij vonden het dan ook niet vreemd, dat ook op die bewuste koude winterochtend de stoel van mijnheer De Boer bij het begin van de lessen leeg bleef. Maar toen dat een uur later nog steeds het geval was begonnen wij ons zorgen te maken. Dat was immers nog nooit gebeurd. Mijnheer De Boer kwam uiteindelijk altijd, ziek of niet ziek. De school vormde een deel van zijn dagelijks (warme) verblijf. Een echt thuis had hij immers niet. En toen, ik dacht rond een uur of elf, kwam de directeur binnen, een man die je zelden zag, de heer Steehouwer zelf. Deze deed de verschrikkelijke mededeling, dat onze mijnheer De Boer die nacht "dood gebleven" was. Ik kan mij niet herinneren, dat wij verdere details te horen hebben gekregen. De shock was enorm, maar de gebeurtenis zelf was voor insiders wellicht geen verrassing.

Terug naar het leren van Morse en dan met name het seinen. Wijlen mijnheer De Boer had een goede basis gelegd voor de nu reeds bij velen ontwikkelde skill van het

zelfstandig seinen. Het was nog niet bij een ieder volmaakt, maar het handschrift was individueel al redelijk herkenbaar. Enkele dagen na het verscheiden van onze oude gewaardeerde leraar, was ons instituut erin geslaagd een leraar in te huren uit de school van Radio Holland en wel de heer Dunnebier (ja, ja what's in a name?). Zijn naam was al een voorbode van de andere wind die ging waaien over de sein-oefeningen. Deze goede man had n.l. een geheel ander idee

over het morse-onderricht. De seinlessen verliepen verder als volgt. De leraar draaide de toongenerator vol open, seinde de tekst en wij moesten synchroon met hem, dus dezelfde snelheid, hetzelfde ritme, maar dus ook met zijn handschrift de tekst mee seinen. Als alles dan 100% perfect zou zijn, kreeg je een soort Ierse Riverdance met de seinsleutels, een playback-avant-la-lettre (met messing dan). Maar zowel Riverdance als playback waren in die tijd onbekend, dus wat hij wilde bereiken was ons niet geheel duidelijk. Klonen van Radio Holland sparkies? Vooral ondergetekende was redelijk recalcitrant en eigenwijs (in zijn jonge jaren heel erg, nu nog maar een beetje) en fietste er op eigen snelheid, zowel met lagere maar veelal met hogere snelheid dwars doorheen. Als een Riverdancer die de Pasadoble vertolkt temidden van de Irish Myst. Het moge de lezer duidelijk zijn dat de nieuwe leraar, met een hoog “ambtelijk” gedrag, uiteindelijk de handdoek in de ring heeft geworpen en toe heeft gegeven aan de verlangens van deze groep vrijbuiters. Na enige weken konden wij weer verder gaan met het bijschaven en perfectioneren van ons eigen handschrift. Het instituut Steehouwer had een goede naam wat betreft de opleiding, en het slagingspercentage was dus ook erg hoog. Ook ik ben geslaagd met voor seinen “code” een 9(18 wpm) en een 10(22 wpm) voor “verstaanbare taal”. Dankzij wijlen mijnheer De Boer, én het feit dat de begrenzing van de metronoom het begin van onze vrijheid was in het ontwikkelen van zoiets individueels als een morsehandschrift.

**De hele school op bezoek in de Hojelkazerne te Utrecht
Rechts op de foto de heer Steehouwer zelf.**

Epiloog

Sinds enige weken heb ik weer een seinsleutel. Een oude oefensleutel. Kostte maar 10 euro's bij Quakernaat in Vlaardingen. Met een Velleman toonkitje komt er zowaar ook weer "muziek" uit. 4 februari 1979 had ik voor het laatst de sleutel beroerd toen ik QTP gaf aan Nordeichradio (DAN) bij het binnenlopen van Hamburg. Nu luister ik op mijn zeilboot(je) ook weer op de KG. Alléén de amateur-band, want de schepen en kuststations zijn weg natuurlijk. Maar wat zijn er toch veel "ambtelijke" morseklonen!! Totdat iemand mij informeerde en mij verwees naar enkele websites. De oogschellen vielen af. De freeware heb ik gedownload en nu kan ook mijn vrouw perfect seinen. Zittend achter het toetsenbord van de computer met de speakers aan, kan ik haar foutloze maar o, zo kille seinen probleemloos opnemen. Ik koester de herinnering, dat ik aan de manier van afstemmen van een zender kon horen, dat Willem in de lucht kwam. Dat ik aan de manier van seinen kon horen dat Peter een rothumeur had. Dat ik iemand die seinde: ... "de DKNE" kon zeggen: "Je liegt, je bent Gerhard niet." Maar een echt feest was het altijd, als we een reis maakten naar New Orleans (LA) en we moesten ankeren op de Mississippi. Dat laatste woord in een telegram ging natuurlijk altijd voluit, nooit als Miss. En niet seinen als een kloon, maar maak van de 2^e, 3^e en 4^e "i" nu eens "e's". Maar dan ook nog in de goede maat, met een lekker ritme. En met hart en ziel! Een feest toch!

****Dahdididahdit****

****Didi****

Ger Rossel

Radio-Instituut Steehouwer
Graaf Florisstraat 74?
Rotterdam
1961-1964